

«Η τέχνη του θεού της φωτιάς»

Άμεσα συνδεδεμένη με τη φωτιά είναι η μεταλλουργική τέχνη, στην οποία οι αρχαίοι απέδιδαν τόσο μεγάλη σημασία ώστε να θεωρήσουν θεϊκή την προέλευσή της. Σύμφωνα με την αρχαία ελληνική μυθολογία, εφευρέτης της ήταν ο **Ήφαιστος**, ο ίδιος ο **θεός της φωτιάς**, ο οποίος δίδαξε στους ανθρώπους πώς να τιθασεύσουν το πύρινο στοιχείο και να κατακτήσουν την τέχνη των μετάλλων. Για το λόγο αυτό θεωρούνταν ο **θεός-προστάτης** όλων των τεχνιτών που ασχολούνταν με την κατεργασία των μετάλλων και ειδικά των σιδηρουργών.

Ο θεός Ήφαιστος στο εργαστήριό του γυαλίζει την ασπίδα του Αχιλλέα, παρουσία της Θέτιδας. Παράσταση σε Αττικό ερυθρόμορφο αγγείο, 5ος αι. π.Χ.

Ο Ήφαιστος αναφέρεται ως ο «**θεϊκός σιδηρουργός**» και με αυτήν την ιδιότητα απεικονίζεται συχνότερα στην τέχνη. Σύμβολά του ήταν το **σφυρί**, το **αμόνι** και η **λαβίδα**. Όντας ο μοναδικός θεός που είχε μία επαγγελματική ιδιότητα, παριστάνεται μέσα στο εργαστήριο στον Όλυμπο να κατασκευάζει με τα σύνεργά του και τη μοναδική τέχνη του αξιοθαύμαστα αντικείμενα για τα οποία ήταν διάσημος ανάμεσα σε θεούς και ανθρώπους.

Η επιστροφή του Ήφαιστου στον Όλυμπο. Ο θεός κρατά τα σύμβολά του, το σφυρί και τη λαβίδα. Παράσταση σε Αττικό ερυθρόμορφο αγγείο, 5ος αι. π.Χ.

Ο Ήφαιστος κατασκεύασε το σκήπτρο και τους κεραυνούς του Δία, την τρίαινα του Ποσειδώνα, τα βέλη του Απόλλωνα και της Άρτεμης, το δρεπάνι της Δήμητρας, το άρμα του Ήλιου, την ασπίδα του Αχιλλέα, τα κύμβαλα που χάρισε η Αθηνά στον Ηρακλή και νίκησε τις Στυμφαλίδες Όρνιθες, τον χρυσάργυρους σκύλους που φύλαγαν το ανάκτορο του βασιλιά Αλκίνοου κ.α.

Ο θεός Ήφαιστος στο εργαστήριό του. Παράσταση σε Αττικό μελανόμορφο αγγείο, 6ος αι. π.Χ.

Το μεγαλύτερο μέρος της βιοτεχνικής και καλλιτεχνικής παραγωγής στην αρχαιότητα βασιζόταν στην επεξεργασία των μετάλλων για την κατασκευή νομισμάτων, κοσμημάτων και άλλων έργων μικροτεχνίας, όπλων, αδριάντων, εργαλείων και αντικειμένων καθημερινής χρήσης. Τα κυριότερα μέταλλα που χρησιμοποιούσαν ήταν ο **χαλκός**, είτε καθαρός είτε ως **μπρούτζος**, κράμα δηλαδή χαλκού με κασσίτερο, ο **σίδηρος**, τα πολύτιμα μέταλλα **χρυσός** και **άργυρος** και ο **μόλυβδος**.

Βασικότερος κλάδος ήταν η **σιδηρουργία**, καθώς ο σίδηρος λόγω της σκληρότητάς του ήταν κατάλληλος για την κατασκευή όπλων αλλά και όλων σχεδόν των εργαλείων που χρησιμοποιούνταν στη γεωργία και την κτηνοτροφία, την υλοτομία και τις ξυλουργικές εργασίες, τη λατόμηση, την οικοδομική τέχνη και τη λιθοξοική κ.α.

Το εργαστήρι του Ηφαίστου. Αριστερά ο Ήφαιστος φροντίζει τη φωτιά στο καμίνι. Δεξιά ένας τεχνίτης κατασκευάζει ένα άγαλμα. Αττικό ερυθρόμορφο αγγείο, 5ος αι. π.Χ.

Απαραίτητα στη μεταλλουργική διαδικασία είναι α) τα **μεταλλεύματα** (μεταλλοφόρα ορυκτά) και β) η **καύσιμη ύλη** για τη λειτουργία του καμινιού. Τα βασικά στάδια της μεταλλουργικής διαδικασίας, η οποία απαιτούσε ψηλό βαθμό εξειδίκευσης, περιλαμβάνουν:

- Εξεύρεση και εξόρυξη μεταλλεύματος
- Εκκαμίνευση, εξαγωγή δηλαδή του μετάλλου από το αρχικό μέταλλευμα, σε υψηλές θερμοκρασίες
- Κατεργασία - διαμόρφωση του μετάλλου στο τελικό αντικείμενο (θραύση, χύτευση σε καμίνι, σφυρηλάτηση).

Ο θεός Ήφαιστος στο εργαστήριό του. Παράσταση σε Αττικό ερυθρόμορφο αγγείο, 5ος αι. π.Χ.